

ERDELYI ÉLET

rtalom:

Megszólalt a Névtelen Választópolgár
Ismeretlen Fiatalember

árviz-albumm al pumpolja Budapesten
a volt aradiakat

Nem stimmel a villanygyár üzleti mérlege az
igazság mérlegével

Csikban csoda történt

Hogyan épült fel három nap alatt a csikszent-
domokosi katolikus népiskola? — Adatok a
halálraitélt nép „csak azért se“ heroikus
életküzdelmének históriájához

A színház válságáról

nyilatkoznak a budapesti vendégművészek

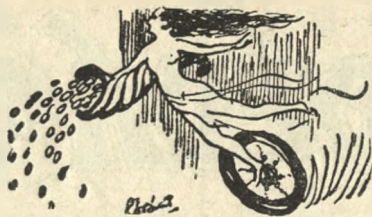
Mire jó a cigaretta ?

Új gyógyszer a munkanélküliség ellen

Politika. Társadalom. Közgazdaság. Művészet. Technika
Utazás, üdülés. Divat. Foto. Sport. Kozmetika
Mosolyország stb. stb.

Képes színház- és filmélet

A

román állami osztálysorsjáték

IV. osztályának sorsjegyei megérkeztek.

Tekintettel, hogy a IV-ik osztály huzása már július 13-14-én lesz megtartva, ezúton kérjük fel a játékosokat, hogy sorsjegyeiket játékjogaik biztosítása végett mielőbb váltsák ki. 0-0-0-0

Megujítási határidő: július 3.

Goldschmidt Bank R. T.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Égész évre . . . 600 lei
Az egyes szám ára 20 lei
 Magyarországon 60 fillér
 Jugoszláviában 5 dinár
 Csehszlovákiában 4 c. k.
 Amerikában 1 évre 6. d.

Előfizetési árak egy évre: válatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

Szerk., kiadóhiv. és nyomda: ARAD, v. Szent László-u. 2. - Tel. 520

1932 JULIUS 1.
XXI. ÉVF. 19. SZ.

FŐSZERKESZTŐ:
GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbizot-
tak: Bucureşti, Cluj, Timișoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

Megszólalt a Névtelen Választópolgár

Az országszerte megindult választási agitáció uja**b** nagy kiábrándulást hozott Románia népeinek. Nem mintha pártokban, képviselő- és miniszterjelöltekben volna hiány, ó

nem! Hiszen talán még sohasem törtettek olyan elszántan a pártok a bársonyszékek felé, mint ezekben a válságos időkben. A meglévő sok párt is frakciókra szakadt, az együttműködési tárgyalások kudarcra végeztek, „kiki magáért“ jel-

szóval indult meg a harc. Valóságos választási anarchia dul, azonban ugylátszik ez már általános európai jelenség: a legutóbbi német és francia választások is a pártok széttagozódását mutatták. A kiábrándulást mégsem ez a vigasztalan tünet okozza a választó polgárok körében, hanem inkább a sok párt egyöntetű, egyhangu programtalansága. Nap-nap után jelennek meg a hangzatosnál hangzatosabb párt-programmok, de egyiksem tartalmaz üres frázisoknál egyebet. Komoly gazdasági építőtervet egyetlen kormányképes párt kiáltványa sem tartalmaz, egyik sem mutat kivezető utat az általános nyomorból.

A politikát élet nagyhangu, ismert és ismeretlen, kicsiny vagy hatalmas vezéreivel szemben az Erdélyi Élet munkatársa megszólaltatja a Névtelen Választót, aki néhány hét múlva bemegy a szavazófülkébe, egy cédulával és egy bélyegzővel kezében. Az eredményt nem a nagyhangu frázi-

Rögtön szépít a világhirű
»Margit«-crem
GEA-KRAYER TIMIȘOARA

sok, hanem a kisemberek lelkiismerete fogja eldönteni, mely mindig megszólal abban az ünnepélyes pillanatban. Az alanti vélemények talán utmutatást nyújthatnak a gőgös vezéreknél.

Aradi kereskedő:

Csak azt a sok pénzt sajnálom, amit a választásokra elköltenek. Ha tisztviselőket, vagy nyugdíjasokat fizettek volna belőle, talán én is megkaphatnám künnlevőségeim egy részét. Magyar párt — zsidó párt, nekem mindegy. Ma már nem örülnék annak, hogy magyarul taníthatnám gyermekeimet és ha nem vetnék a szememre, hogy zsidó vagyok. Ma csak azért tudnék lelkesedni, ha a magam és családom jövőjét biztosítva látnám. Ezzel pedig egyik párt sem kecsegtethet, mert a gazdasági szakértők ujjaépítési tervei minden politikusknál süket fülekre találhatnak.

Vidéki iparos:

Én román ember vagyok, de nem tartozom egy politikai párt kötelékébe sem. Nem szeretek politizálni, csak dolgozni. Azt pedig nem lehet, mert nincs kinek. Hiába konvertálták a parasztadósságokat, a gazdának mégsem lesz pénze az új termés betakarítása után, mert a gabonának nincsen ára. Nem olvastam egyetlen pártprogramban sem pozitív tervet arra vonatkozólag, hogyan emelhetik fel a buza árát, vagy a termelés mennyiségét olyan szintre, hogy a paraszt ne fizessen rá munkájára és iparcikkeket is vásárolhasson jövedelméből.

Magyar orvos:

Nem hiszek már a nemzeti jelszavakban. Nem hiszem, hogy bármilyen nacionalista politika megváltoztatná a világot. Ezen már túl vagyunk. Azt pedig nem látom egyetlen pártprogramban sem, hogy a frázisokon túl komolyan gondolnának nemzetközi összefogásra. Pedig ez mindenkin segítene, csak a hadiszergyárosok nem. Már pedig ők tartják kezükben a világ összes politikusait. Legalább látszólag úgy mozognak, mintha Schneider—Creuzot-ék rángatnák őket dróton.

Román tisztviselő:

Minden nyilatkozatban azt olvasom, hogy az állam ki-

Nyári ujdonságok legolcsóbban

STRASSER

dívatáruháiban szerezheti be, sz. a Lutheránus templommal.

adásait redukálni kell. Ennek megint mi isszuk meg a levét. Vagy a fizetésünket szállítják ismét le, vagy leépitenek. De egyik politikus sem mondja azt, hogy miből éljünk meg. Ma már olyan kevés a fizetésünk, hogy éppen csak tengődünk belőle, de jó, hogy még ez is megvan. Mi lesz azonban azzal a sokezer emberrel, akiket elbocsátanak, ha a tisztviselők számát 30%-al redukálják? Hol helyezkedjenek el? Hiszen a magánvállalatok is leépitenek: egyetlen embert sem alkalmazhatnak. Az állami leépités nem előzheti meg a gazdasági élet újraépítését, de ezt ugylátszik csak mi tudjuk, a politikusok nem.

Árvizkárosult gazda:

A földjeimen még ma is víz van, de nem kaptam egy bani segélyt sem. Napszámba járnék, de nincs kihez. Csáládommal együtt a rokonok könyöradományyaiból élünk. Hiába könnyitettek adósság-terheimen, most már késő: nem tudok fizetni semmit. Nemcsak én, azok sem, akiket nem öntött el az ár. Állattenyésztéssel is foglalkoztam, de hiába, nem lehet értékesíteni semmit, mert nincs kivitel. A politikusok azon vitatkoznak megmaradjon-e a konverzió, vagy változtassanak rajta. Nekem mindegy. Azt egyiksem mondja, hogy miből fogunk megélni a télen?!

Egy munkanélküli:

Már nem is emlékszem rá, hogyan éltem, amikor még rendszeresen dolgoztam a gyárban. Ugylátszik nem érem már meg, hogy újra rendes foglalkozást találjak. Olvasni ráérek, de egy párt programjában se találtam meg azt a módszert, amivel a termelést újra megindíthatják. Melyikre szavazzak? Azt hiszem a Dologtalanok Blokkja nevében mindegyik listára ráütöm a bélyegzőt.

y.—c.

ÜZLETÜNKET

a végeladás tartamára

Piața Avram Iancu 21.

(Szabadság-tér) színházzal szembe
helyeztük át.

„MERCANTIL“ szőnyeg- és divatáruház

Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán!

Ismeretlen Fiatalember

árviz-albummal pumpolja Budapestén a volt aradiakat

A rendőrkvesztura kérje a követség után a szélhámos letartóztatását

A semmilyen morális visszaéléstől vissza nem riadó üzleti szélhámosságnak egy tipikus megnyilatkozási formájáról kell beszámolnunk az alábbiakban. Kétségtelen szélhámosságról, amelyet egy titokzatos, egyelőre még ismeretlen személyiségű aradi fiatalember gyakorol Budapesten, a magyar fővárosba elszármazott egykori aradiak kárára. Ez a kétségtelen nagy jövő előtt álló szélhámos nem riad vissza attól, hogy az egyik legszentebb emberi érzelem: a honvágy kárára építse fel a maga jólkifundált üzleteskéjét és olyan embereket, családokat téveszsen meg, akik nem szüntek meg még mindig könnyebborult szemmel gondolni arra a városra, ahol annyi év kedves napjait élték és ahová valamennyien még mindig vissza-vissza vágyanak... Erre az állandó érdeklődésre, erre az édesbus nosztalgiára építette fel a fiatal aradi szélhámos jólkiagyalt üzletét, amelyről legelőször az Erdélyi Élet szerkesztője szerzett tudomást egy Budapesten járt, szavahihető komoly aradi ur elbeszélése nyomán, aki maga a legmesélhetősebb felhaborodás hangján adta elő az alább közölt eseményeket:

— Több napon keresztül tartózkodtam a magyar fővárosban, — mesélte nekünk informátorunk. Napközben a magam ügyes-bajos üzleti dolgait intéztem, a késő délutáni és az esti óráimat azonban arra szántam, hogy érintkezést keressék a Budapesten élő aradiakkal. Érdekelt engem is, mint annyi más, hogy kinek hol, hogy megy a sora, hiszen mi, aradiak, bárhová is szakítson széjjel a sors, tulajdonképpen mindig egy láthatatlan családot alkotunk...

— Nos, sikerült is számos aradi kedves ismerőst feltalálnom. Egy este éppen Szudy Elemérrel ülünk együtt, aki — mielőtt még a Bethlen-kormány érdemes sajtófőnöke lett volna, — mint tudjuk, itt élt Aradon... Beszélgetünk, mondom, a régi dolgokról, én is érdeklődöm, kinek hogy megy a sora, — ő is kérdezzet egyet-mást, ki él még, ki halt meg... Egyszerre csak azt mondja nekem a Szudy Elemér:

— Kedves barátom, apropos, jó, hogy az eszembe jutott... Ki csinálja tinálatok azt a bizonyos árviz-albumot...?

— Érdeklődve néztem Szudyra, — meséli informátorunk,

Szaküzlet optikai és finom solingeni acél árukban: beretvák ol-lók stb. Köszörülde, orthopead készülékek és műlábak készítése.

Tejnor Ferenc és Tsa

optikus és késmüves. Arad, Piața A. Iancu Szabadság-tér 21.

miközben öntudatlan is szeget ütött a fejembe : miféle albumról lehet szó...?

— Milyen árviz-albumról van szó...? — vetettem fel a kérdést.

— A közelmúlt napokban, — mondja Szudy, — egy jólöltözött fiatalember keresett fel a lakásomon. Ön Szudy méltóságos ur? — kérdezte. — Igen, mondom, mivel szolgálhatok...?

— Aradról jöttem önhöz, — mondotta bemutatkozása után a fiatalember. Az igazat megvallva, nem értettem egy betűt sem az elhadart nevéből.

— Öszinte örömmel üdvözlöm, — mondtam neki. — Miben állhatok a rendelkezésére?

A fiatalember otthonosan letelepedett az íróasztalom mellett és hosszú előadásba kezdett.

— Ön bizonyára emlékezik még reá a napilapok híradásai-ból, mondotta a fiatalember, aki a karja alatt egy testes aktatás-szorongatott, — hogy Aradot a tavasszal megsemmisítő árviz-veszedelem fenyegette Amint bizonyára méltóztatik emlékezni reá, a régi marosparti város külvárosait elöntötte az ár, amely a belvárosban magát a Kulturpalotát is fenyegette...

— És ezzel elkezdte mesélni nekem az aradi árvizvesze-delem izgalmas napjainak történetét, — mondotta Szudy — Érdeklődve hallgattam, hiszen Aradról beszélt, de az első félóra elteltével mégis feltettem egy kérdést: milyen aktuálitásból meséli el mindezt nekem...

— Mi valamennyien tudjuk, — mondotta a nekitüzesedett fiatalember, — hogy Ön is Ceazok között az legykori Aradiak között van, akik igazán lelkes ragaszkodással viseltetnek minden iránt, ami Araddal áll összefüggésben. Ez adta meg számomra is a bátorságot, hogy felkeressen Önt és bátor legyen bemutatni annak fényképalbumnak egy példányát, amelyet sokszorosítva kívánunk forgalomba hozni Arad árviz veszedelméről... Mondanom sem kell, méltóságos uram, hogy a bevétel teljesen jótékony célra megy. Az aradi árvizkárosultak között több ezer magyar ember van, akik mindenkitől elhagyatva állanak, mert a hatóságok csak a román árvizkárosultakkal törődnek. Ez a tény volt indító-oká annak, hogy erre az akcióra gondoltunk, amelyhez természetesen elsősorban is az Ön nagybecsült támogatására volna szükségünk.

— A fiatalember hosszadalmas előadásának ennél a részénél máris gyanut fogtam, — mondotta informátorunknak Szudy Elemér. Egy pillanatig sem tartottam lehetségesnek, hogy komoly hatóságok bármilyen szempontból is különbségeket tehessenek

TÖMEGMUNKA NEM PRECIZ!

ÉPITTESSEN RÁDIÓT, CSILLÁRT

MATUZ-nál.

Volt Petőfi-uca 10 szám.

az árvizkárosult szerencsétlenek között. Éppen ezért felszólítottam a fiatalembert, hogy nevezze meg, mit kíván tőlem...

— Csekélység az egész, mondotta gyorsan az ismeretlen aradi fiatalember. Mi — és itt belenyúlt aktatáskájába és onnan egy testes albumot húzott elő, amit elém tett, — ezeket a fényképfelvételeket kizárólag azoknak a magyar árvizkárosultaknak a házairól készítettük el, akiket teljesen koldussá tett az árviz. Az albumról pontos kiadványokat készítünk, hogy ezeknek jövedelmét az aradi magyar árvizkárosultak között osszuk szét. Kérem tehát méltóságodat is, legyen olyan kedves és — fizessen elő erre az aradi magyar árviz-fénykép-albumra, melynek ára mindössze 1000 lej, illetve ennek megfelelő pengő... Természetesen, tekintve a célt, felülfizetéseket is köszönöttel, nyugta ellenében elfogadunk...

— Most hogy kibujt a szeg a zsákból, — mondotta egészen nekipírulva informátorunk, — Szudy röviden kitette szűrét a vállalkozó fiatalembernek. Megmondotta neki, hogy nem tartja valószínűnek a mesejét az aradi hatóságok eljárásáról. Az egész akciót szélhámos üzletnek tartja, ami magánérdeket kíván szolgálni olyan eszközökkel, ami minden becsületes embert csak felháborodással tölthet el. Ezután rövid uton távozásra szólította fel a fiatalembert, aki vörösén menekült ki a volt magyar sajtófőnök szobájából...

— Amikor mindezeket elmesélte nekem Szudy Elemér, — mondotta informátorunk, — először is gratuláltam neki az eljárásához. Azán kifejtettem előtte, hogy semmiféle mellékszempontokból történt megkülönböztetésekről nincsen tudomásom, mint-hogy nem is lehet. A város vezetősége mindenkor hangsúlyozta, hogy nincsenek román és nincsenek magyar árvizkárosultak. Csak egyforma szerencsétlenek vannak, akik egyformán rászorultak a segítségre.

— Ezt a beszélgetésünket követőleg még több volt aradi emberrel találkoztam, akiket felkeresett az aradi fiatalember az albumal. Többen voltak, a kevésbbé jól informáltak között, akik beugrottak a fiatalember színes előadásának és könnyelműen pénzt adtak át számára a soha el nem készülő aradi fénykép-albumra szóló előfizetés fejében. Így találkoztam Hlattyk Endrével is, aki Szudy utódja a magyar sajtófőnöki székben: már néki is tudomása volt az esetről... Azt hiszem, úgy az aradi, mint a Budapesten élő aradi magyarságnak csak szolgálatot tesz az Erdélyi Élet, ha ezt a szélhámossgot megírja. Szükséges, hogy a komoly sajtó lépjen közbe ott, ahol a lelkiismeretlen üzleti szellem harácsolni kíván.

A hozzánk juttatott kívánságnak tettünk eleget, amikor az ismeretlen aradi fiatalember szélhámosságaira ezuton felhívjuk a figyelmet.

**Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán!**

Nem stimmel

a villanygyár üzleti mérlege az igazság mérlegével

Sok szó esett már e hasábokon az aradi villanygyár teljhatalmu urairól és ezeknek a modern ipari oligarcháknak a gazdálkodásáról. Olvasóink, akik tudják, hogy az Erdélyi

Élet mindenkor és mindenben lelkiismeretesen csakis az igazat írja meg, számtalan esetben olvashatták, hogy az aradi villanygyár kivételes helyzetét arra használja fel, hogy a lehető legdrágábban mérje a lehető legsilányabb áramot. Ez az üzletpolitika minden esetre indokoltnak látszik a villanygyár igazgatóságának

szempontjából, mert minél több jövedelmet tudnak kiuzsorázni egy-egy üzleti év folyamán a kényre-kedvre kiszolgáltatót városi fogyasztókból, annál magasabb eredményt tudnak felmutatni egy-egy üzleti év végén, amikor is az igazgatósági tagok tantiémejeinek megállapítására is sor kerül.

Ez fontos tárgysorozati programmpont magyarázza meg, hogy az aradi villanygyár miért hirdette ez évben is, hogy részvényeseinek — akik főleg az igazgatóság tagjaiból rekrutálódtak, — osztalék fejében husz százalékot fizet. Ezt a tényt olyan jobb ügyhöz méltó elánnal, olyan vérforraló megelégedettséggel hirdette az igazgatóság minden erre alkalmas helyen, mintha feltételeznék, hogy az aradi fogyasztók egyáltalán nem tudnak olvasni, vagy — gondolkodni. Ugy látszik, a villanygyár ipari oligarchái abban a téves hitben élnek, hogy az aradi fogyasztók, a kliensek, akik éppen eléggé tudatában vannak a maguk kiszolgáltatót helyzetüknek, bizonyára az örömtől vörösre dörzsölik kezeiket afeletti örömeikben, hogy a villanygyár urai milyen pompás profitot vágnak zsebre a fogyasztók verejtékes fillérjeiből. Az a dölyf, amelyel a maguk évi 20 százalékos osztalékát a közvélemény asztalára adatként kivágták, egyben azt is dokumentálni látszik, hogy ime, te nyomorgó fogyasztó, ime ti, válsággal küzdő kereskedelmi vállalatok, bankok és gyárak: ezek vagyunk mink! Mi 20 százalékot adunk, amíg ti bírói

Országszerte elismert kellemes szórakozóhely az aradi

Városi kávéház

Leszállított árak. Elsőrendű kiszolgálás.

Elkülönített játékterem. Szeparált bridge-szalón. Estéknént parkettánc. Aradváros közönségének évtizedek óta megszokott találkozóhelye

likvidálást vagytok kénytelenek diszkréten kijárni, mert máskülönben a biztos csödbe mehettek . . . Ugy látszik, az aradi villanygyár urainak, addig már nem terjed a tudománya, hogy feltételezzék: a szerencsétlen aradi fogyasztónak még eszébe juthat, hogy azért nincs neki pénze. mert — a villanygyárnak van . . . Mert ez a vállalat az, amely irgalmatlanul szipolyozza ki fogyasztóiból az utolsó garast is és fütyül az olcsósági akciókra, fütyül az árleszállítási tendenciákra az egész vonalon: ő tartja az árakat, mert ragaszkodik a tantiémekhez, ragaszkodik az osztalékokhoz, a fogyasztó váltságba jutott teherbíróképességére való tekintet nélkül!

Azt hiszem, kevesen vannak, akik gratulációkkal keresnek fel az aradi villanygyár igazgatóságát a „szép“ üzleteredmények kiplakatirozott megjelenése alkalmából. Nem tartjuk valószínűnek, hogy például az aradi Kereskedelmi és Iparkamara ebből az alkalomból rendkívüli közgyűlést kívánna összehívni, ahol felkérné Mateescu István villanygyári vezérigazgatót, hogy példaadásnak okáért tegye az aradi kereskedelem és ipar közkincsévé a vezetése alatti vállalat üzleti elveit. Nem tartjuk ezt valószínűnek annak ellenére, hogy mindenképpen meg volna rá a mód, hiszen ugyanaz a Mateescu István vezérigazgató, aki fütyül a gazdasági szükségsszerűség hivatalos árleszállítási akcióira és ennek folytán rendületlenül nyuzza tovább éppen a Kereskedelmi és Iparkamara kötelékébe tartozó, ezt az intézményt egyáltalán fenntartó aradi nagyvállalatokat, — ez a Mateescu István pontosan azonos a Kereskedelmi és Iparkamara kiváló elnökével, Stefan Mateescuval. Mateescu elnök ur mégsem tartja okosnak, hogy felszólítsa Mateescu vállalati vezérigazgató urat, hogy közvetlenül is kiálljon az aradi villanygyár fogyasztói elé . . .

De az a tény minden szemponttól függetlenül el nem hallgatható, hogy ameddig Mateescu István az aradi Kereskedelmi és Iparkamara elnöki székébe ülhet, addig itt a fogyasztók felfordulhatnak, a Kamara intézményének a szeme sem rebben meg. A Kamara legfeljebb úgy csinál, mint a legendás Rotschild báró, akihez váratlanul beállított a koldus és enni kért: „Vigyék ki azonnal, mert máskülönben meghasad a szívem!“ — fogja sikoltani a Kamara igazgatósága is. Az aradi villanygyár fogyasztói számára kevés vigasszal szolgálhat az egyszer mégis csak elkövetkező új kereskedelmi kamarai elnökválasztás reménye: Az aradi villanygyár uraiból akkor sem lesz hatalom rá, hogy visszapréselje a fogyasztók pénzét.

Gerda Maurus is az **Waldheim**
ártalmatlan
soványító pasztillát szedi naponta. Meg is látszik alakján!
Kérje orvosa véleményét. Kapható: **Gyógyszertárakban és Drogériákban.** — Dobozonekint: **Lei 115.**

Csikban csoda történt

Hogyan épült fel három nap alatt a csikszentdomokosi katolikus népiskola? — Adatok a halálraitélt nép „csak azért se“ heroikus életküzdelmének históriájához

(Riportpályázat)

Csikszentdomokos. Érdekes dolgokat tud meg az ember, ha ellátogat a székely falukba. Néha napján, sajnos elég gyakran, rikoltó szenzáció is akad a faluban s ezt világgá is rikoltják a szenzációt hajszoló lapok. Történnék azonban olyan dolgok is a faluban, amiket nem lehet s főleg nem rikoltanak szenzációvá, de amiket érdekes megörökíteni mégis. Többnyire szomorú szenzációk ezek, ám akad olyan is, amit szomorúság szült ugyan, de azért örömmel duzzasztja a székely sziveket s minden magyar

lelket még száz esztendő múlva is. Ilyen a szentdomokosi katolikus iskola esete. Nem tegnap történt, de érdemes feljegyezni holnap is. Nemcsak ma élő magunknak, harmadunokánk számára is.

Ha iskola-ügy, akkor a paphoz állit be az ember. Éppen jó helyre. *Boga* Lajos Szentdomokosorsiai pap: *Már* a külsején is látszik: nemcsak breváriumot lapozgató pásztor, de megfogja a dolog végét, ha kell. Az utóbbi 13 évben nagyon ke lett. Kivált itt, Szentdomokoson. Ahogy beszél és amiket elmond ez a szemlemben is, testben is keménykötésű székely pap: Márton Ferencnek, a csiki piktornak, *Gátkötő székelyek* című kompozícióját juttatja eszembe. Gátat kötöttek a szentdomokosi székelyek is a hatalom törvénytelen önkényeskedésével szemben. Istenemre: époszt mond el ez a pap. Hőskölteeményt mond szürke szókkal is arról, hogy miként mentette meg magyar iskoláját ez a székely falu, hogyan épült fel három napok alatt a katolikus népiskola. Ime:

Állami jelleg és tulajdonjog harca.

— Még a háboru előtt történt, hogy egyházközségünk átadta iskoláját az államnak. Amint annyi más helyen is megtörtént: állami iskola lett a szentdomokosi katolikus iskolából is. Node csak jellege változott meg iskolánknak, mert az iskola épület, mint vagyon, az egyházközségé maradt továbbra is. Bizonyítja ezt az a körülmény, hogy telekkönyvileg az egyházközség tulajdonában volt az iskolaépület. Elvették mégis. Azon a címen, hogy az impériumváltozás idején állami jellegű volt az iskolánk: egyszerűen átvette az iskolaépületet a román állam. Átvette annak ellenére is, hogy a magyar állammal kötött szerződésünk értelmében és a telekkönyv tanusága szerint is a csik-

szentdomokosi egyházközség tulajdonában marad az iskolaépület. Természetesen bíróság elé vittük a dolgot s el is értünk annyit, hogy saját iskolaépületünk kettő tantermét visszaitélte a brassói törvényszék.

Öt tantermes iskola — három nap alatt

— Ám amíg idáig is e jutottunk jogtalanul elvett iskolánk visszakövetelése során: meg kellett csinálnunk az új hitvallásos iskolát. Ez pedig, kell-e mondanom, nem volt könnyű dolog. Az impériumváltozást követő Consiliul Dirigent rendelete értelmében ugyan jogunk volt felekezeti iskola létesítésére, a vármegyei revizor azonban kereken kijelentette, hogy mi, szentdomokosi egyházközség, csakis abban az esetben élhetünk e jogunkkal, hogyha az előirt követelményeknek mindenben megfelelő iskolát létesítünk, — de három nap alatt. Ez a követelés, azt hiszem, példátlan a kulturhistóriában. Kupán kólintott bennünket is a követelés, ám azért nem estünk kétségbe. Mert kétségbe esni sohasem szabad. Legkevésbé akkor nem, amidőn legnagyobb a veszély. Mondom: nem estünk kétségbe mi sem, ellenben elővettük az eszünket, a szívünket s ami végső veszedelem esetén sohasem hagyott cserben: egyszerre lelkesen összetartók lettünk, máskor bizony annyira s oktalanul széthuzó székelyek. Délután kaptam kézhez a Revizor írásos rendeletét és azonnal összehívtam egyházközségünk vezetőit. Kevés beszéddel és egyakarattal határoztuk el, hogy három nap alatt is megteremtjük a hitvallásos iskolát. Vagy legalább is elfogunk követni mindent, hogy megcsináljuk. Ha sikerül: valóban csoda lesz.

És ime, megvalósul a csoda

— Volt a faluban egynéhány lakatlan ház, egy-két lakatlan szoba. Még aznap este kibérelte azokat az egyházközség s még azon éjszaka hozzáfogtak szorgos székely kezek, hogy tantermekké varázsolják az egyszerű székely házakat, szobákat. A házak közfalát kiütötték, hogy két-három kicsi szobából megfelelő nagyságu tanterem legyen. A földpadlós szobákat deszkává padlózták ki. A falakat megmeszelték. Az ajtókat és ablakokat kitatarozták. És így tovább. Természetesen éjjel-nappal ment a munka. Felváltva dolgoztak az atyafiak. S nemcsak az atyafiak, de az asszonyok is. Semmit sem értek volna azonban a község öt különböző részén elővarázsolni tantermek, ha nem tudtuk volna berendezni azokat. Sokkal nehezebb probléma volt a tantermek berendezése, mint azok előállítás. Ha összeadtuk volna kéznél levő készpénzünket s ha meg is rendeltük volna a szükséges berendezést, akkor sem érkezhett volna meg három nap alatt a felszerelés. Végső veszély esetén azonban forr az agyvelő, pattan a gondolat, születik a mentő ötlet. Így történt akkor is. A rendelet.kézhezvételének első éjszakáján a petróleumlámpák és viharfáklyák világánál dolgozó atyafiak szorgoskodásának figyelése közben szökött eszembe a mentő gondolat.

Megindul a szekérkaraván . . .

— A csikszeredai főgimnázium épületébe költözött csiksomlyói tanítóképzőintézet tanterem berendezései ugyanis felhasználatlanul heverték valahol. Még azon éjszaka behajtottam Csikszeredába s legjobb álmából zavartam fel az öreg Kassay Lajos kanonok urat, a szeredai főgimnázium akkori direktorát, valamint Kovács András pápai káplán urat, a tanítóképzőintézet igazgatóját. Előadtam kérésemet s megkaptuk a csiksomlyói tanítóképzőintézet öreg padjait, katedráit, tábláit, mik a főgimnázium padlásán voltak elraktározva. Az emberi akarat teljesülésének isteni örömeivel hajtottam haza s hajnalban már indult is a szekérkaraván Csikszereda felé. És megtörtént a csoda. Három nap mulva készen volt az öt tanterem és teljesen berendezve várta a hivatalos közegeket, hogy a csikszentdomokosi római katolikus elemi népiskola átadassék rendeltetésének. Öt nap mulva, ahogy a rendelkezés kiadatott, meg is érkezett a hivatalos küldöttség. Tagjai voltak a csikmegyei tanfelügyelő, a főszoigabíró és a járásorvos. Kevély garral, fennhéjázón jöttek csudáltatni, csakhogy leesett az álluk.

Hatszáz gyermek itt — egy ott

— Képzeltető, hogy alapos vizsgálatot állott ki a három nap alatt létesített magyar iskola, ám a szigorú s nem éppen jóakaratu vizsgálat sem állapíthatott meg semmi hibát a kréta körül s így a működési engedélyt megkaptuk. Fellelegzett a falu, Tedeumot tartottunk: hálát adtunk az Istennek, hogy segítségünkre sietett megcselekednünk a legujabb csiki csodát s megkezdődtek a beiratkozások. Hatszáz gyermek iratkozott be a hitvallásos iskolába, ezzel szemben egy növendéke lett az állami iskolának. Hatszáz tanuló itt, egy pedig ott: ez elég beszédes bizonyíték hitvallásos iskolánk létjogosultsága mellett azt hiszem. Ime így teremtettük meg a csikszentdomokosi katolikus magyar iskolát a Teremtő segítségével. Összefogás, áldozatkészség, heroikus fellángolás teremtette meg.

Ennyit mondott egy szuszra a csikszentdomokosi pap s én ezt mondom hozzák: Boga Lajos plébános ur s ti szentdomokosi székelyek: ez jó multság, férfimunka volt! Vajha mindenben s mindég így cselekednétek szentdomokosi székelyek, minden székelyek s minden magyarok! Cselekedjetez azért azután is csodákat, mert sohse volt olyan nagy szükség a csodákra, mint éppen ma!

Csak az árak olcsók — minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

DIVATÁRUHÁZA

Arad, Str. Bratianu (Weitzer János-ucca) 2. Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok; selymek és mosóanyagokban. A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye.

A színház válságáról

nyilatkoznak a budapesti vendégművészek

Az utóbbi napokban Aradon járt budapesti társulatok bebizonyították, hogy színházi válság nálunk sincsen és hogy jó előadásra mindig van közönség is. Maga ez a tény szolgál-

hatna utmutatásul erdélyi szinígazgatóinknak, hogy milyen módon készüljenek fel a jövő szezóra, hogy legyenek végre kishitűségükről, szűkkeblűségükről és nyereszkeségi hajlamaikról, mert a közönség ezeket nem, csak a jó színházat honorálja. Az Erdélyi Élet munkatársa kikérte az itt járt társulatok művészeinek véleményét a színházi válságról és azt a kérdést tette fel nekik, hogyha színházat kellene vezetniök, miképen fogának hozzá a mai viszonyok között. Ime a válaszok:

Rajna Aliz:

Előbb pozdorjává zuznám a régi színházat, azután a törmelékeken a törmelékekből felépíteném az újat. 1932-ben semmi létjogosultsága sincsen a megszokott sablonos színjátszásnak, újat kell hozni és fiatalokat, elsősorban fiatalokat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj Lengyel Gizi:

Ha abba az éppen nem kellemes helyzetbe jutnék, hogy színházat kellene igazgatnom, akkor igyekezem rendkívüli produkciót nyújtani a közönségnek. A tapasztalat azt mutatja, hogy a közepes előadásnak nincsen létjogosultsága.

Makay Margit:

Sohasem ambicionáltam, hogy színházat vezessek, de ha a kényszer azt parancsolná, nem rettennék vissza ettől a feladattól. Ha színházat igazgatnék, akkor igyekeznék a közönséggel szoros kapcsolatot fenntartani, hogy kiismerhessem a mai nemzedék izlését. Változatos műsorral igyekezném becsalogatni a közönséget és mindig ügyelnék az előadások nivójára. Nem riadnék vissza a merész kísérletektől sem, mert bizonyos, hogy a mai világban sablonos műnek kevesebb létjogosultsága van, mint rendkívüli alkotásnak.

Vaály Ilona:

A mai világban nem igen akad színész, vagy színésznő, aki nem foglalkozik azzal a gondolattal, miképen lehetne színházat vezetni. Az bizonyos, hogy a szinígazgatónak az üzleti szempontok mellett nem szabad elhanyagolnia az ideális célokat sem, annál inkább, mert rendszeren ezekkel lehet a legjobb üzletet csinálni. Elsősorban a darabokat rostálnám meg, azután hibátlan előadásról gondoskodnék.

Hegedüs Tibor :

A színház halhatatlan. Olyan mély lelki szükségletből fakad, hogy létezésének jövőjéről határait nem is láthatjuk. A mai válságnak fontosabb okai: a társadalom széttagozottsága, az egységes világnézet hiánya, az írói szabadság korlátozottsága és nem utolsósorban a színház eliparosodása. Hogyan várhatjuk egy többnyire kevés tőkével rendelkező, közterhekkal sújtott, anyagilag és lelkileg rokkant közönségre támaszkodó súlyos gondok alatt roskadozó vállalkozótól, hogy a kor összefoglaló, vezető nagy művészetét megte-remtse? Ehhez sem kedve, sem tehetsége, de főképpen pénze nincs. Ebből ered a színház anyagi, ipari, üzleti válsága. Sem az üzleti, sem a szubvencionált színházaktól nem várhatunk semmit, azonban alakulóban vannak fiatalok lelkes csoportjai, akikben a kor szíve dobog és akik a kor szívében fognak kopogtatni. Ők fogják meghódítani a közönséget, a nagy tömegeket, tehát az anyagi sikert is.

Sziklay József

Vacsora után kezdeném az előadásokat. Redukálnám a helyárat, a színház legyen olcsóbb, mint a mozi. Eltörölném a ruhatári díjakat. Fiatal gárdát szerveznék és új írókat szóltatnék meg.

Boross Géza :

A magam részéről csak a legaprólékosabb gondossággal kidolgozott, minden eshetőséggel számoló, nagy előrelátással jóelőre megcsinált munkaprogramban látom a színházi vezetés igazi lehetőségét, tehát nem vállalnék hirtelen-jött színházi direktiót.

Törzs Jenő :

Erős bizodalommal hiszek a jó színház konjunkturájában. A darabok szerencsés kiválasztása bizonyára meghozza a siker lehetőségét. Abban a korszakban élünk, amikor félre kell tenni minden nagyképűséget és mara diságot. Azt hiszem, hogy már a jövő szezonban sokkal kedvezőbb színházi atmoszféra lesz.

Rajnai Gábor :

Régi ábrándom színházat igazgatni. Amint egyszer önhibámon kívül abba a helyzetbe jutnék, hogy színházat dirigáljak, a mai élet gondolatainak és vágyainak adnék szívet. Nem sokat törődnek a szabályos darabokkal, hanem a mai ember problémáit vinném a mai közönség elé. Meggyőződésem, hogy az egész színházi válságban legfontosabb a darab kérdése. Egy érdekes és friss darab megnyeri a közönség tetszését és friss színészi tehetségeket is felszínre sodor.

Vegyen részt az Erdélyi Élet országos riportpályázatán !

Mire jó a cigaretta?

Hogy általábanvéve jó-e, vagy nem jó, arról ne is beszélünk. Azt úgy se lehet itt nagyhirtelen eldönteni. A cigarettások ugyanis azt mondják, hogy elképzelhetetlenül jó, míg a nem cigarettások ugyanezt mondják róla, de más formában. Azt mondják, hogy: igazán nem tudom elképzelni, mi a csuda lehet jó azon a vacakon?

Ezek azonban szubjektív érzések, Hölgyeim és Uraim.

Ezeket egyelőre hagyjuk.

Beszéljünk a tudományosan és tapasztalati-
lag megállapított és leszűrt objektívumokról. Ne
azt tárgyaljuk, hogy a cigaretta kire jó, hanem
azt, hogy mire jó.

Mert, hogy mennyi mindenre jó, azt szinte el se lehet mondani.

Jó először is az emésztésre, mert orvosilag megállapítva kicsapja a gyomorfalakból a gyomorsavat és az étel megemésztését könnyebbé teszi. Hogy kissé népszerűbben fejezzem ki magam: hogy bizonyos foku mesterséges éhséget idéz elő.

Ámbár viszont, ugyancsak tudományosan és tapasztalati-
lag bebizonyítva, az éhség ellen is jó, mert ha az ember nagyon éhes és elszív egy cigarettát, akkor a gyomrában levő korgás azonnal csilapodni kezd és az éhségérzet eltompul. Ennek a magyarázatát nem tudom egész biztosan, de valószínűleg úgy áll a dolog, hogy a cigaretta étkezés után kicsapja a gyomorfalból a savat, étkezés előtt azonban becsapja. Vagy valahogy így.

Mint idegcsillapító, egyike a legismertebb és beváltabb házi-
szereknek. Elvonja és szétszórja az ember gondolatait. Ez a magyarázata annak, hogy a cigarettás ember lelke nagy válságai-
ban egyik cigarettáról a másikra gyújt.

Viszont azonban, ha az ember már azon a ponton van, hogy egyáltalán nem tudja összeszedni a gondolatait és az ide-
gei túlságosan elpetyhüdtek ahhoz hogy élesen és behatóan tud-
jon valamire gondolni, akkor a cigaretta teszi a legkitünőbb szol-
gálatokat, mint gondolatélesítő és idegizgató.

Egyike a legkitünőbb altatószereknek. Számos barátom van,
akiket a világon semmi egyéb nem képes álomba ringatni, csak
az, ha este, az ágyban elszívnek egy cigarettát.

FONTOS TUDNIVALÓ!

Magán- és közokiratait

MITRA I.

SÁNDOR

az aradi kir. törvényszék hites fordító és tolmácsánál for-
dítassa román nyelvre. Kész fordításoka nitelesít! Iroda:
Arad, Bul. Reg. Ferdinand 5. (az udvarban) Arad-Csanádi Bank-palota.

Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán!

Viszont egy egész sereg olyan barátom is van, akik képtelenek Morfeusz karjaiból kivergődve a szemüket tartósan kinyitni addig, amíg reggel, az ágyban el nem szívtak egy cigarettát.

A vérkeringést hihetlenül élénkíti. Ez a magyarázata annak, hogy a fejfájást fokozza.

Azonban ugyanilyen mértékben zsongítja is a vérkeringést. Ez a magyarázata annak, hogy a fogfájást csillapítja.

Az egyenlőség nagy gondolatának leghatásosabb terjesztője. Semmi nem tudja úgy összekötni a Vagyont és a Nyomort, mint az a pillanat, amidőn a Vagyonnak véletlenül nincs gyufája és tüzet kér a Nyomortól az utcán.

De egyben a gögös megnevezés legodaadóbb eszköze is, mert semmi nem tudja távolabb tartani Vagyont a Nyomortól, mint amidőn a Vagyon megérzi a Nyomor kapadohányból sodort cigarettájának illatát.

Emeli a férfias öntudatot. Semmi nem tartozik hozzá jobban a modern férfi arcéléhez, mint egy, a kellő pillanatban meggyújtott cigarettája.

Es egyben a legmeggyőzőbb bizonyítéka a nőiességnek is. Semmi nem tartozik hozzá jobban egy mai nő arcéléhez, mint egy a kellő pillanatban meggyújtott cigarettája.

Szilárdítja a jellemet. Olvastam, hogy marcona harcosok, akiket a frontmögötti kötözőhelyeken habozás és késedelem nélkül operálni kellett, érzéstelenítőszer hiányában egy szivarral a szájukban mukannás nélkül túrték a legembertelenebb fájdalomkat is, amely akcióra csak Central legemelkedettebb eréjű lelkek képesek.

De gyöngíti is a jellemet, amennyiben személyesen ismerek feddhetlen családapákat, kik is általuk elszívott cigaretták mennyiségének felét a feleségük előtt a leghitványabb gyávasággal lehazudják.

Es végül, de most utolsó sorban: óriási nemzetgazdasági jelentősége is van. Statisztikailag bizonyítható, hogy egy szenvedélyes dohányos annyi pénz füstöl el a levegőbe, amennyi a tararékba téve és okszerűen gyümölcsöztetve egy háromszobás családi ház ellenértékét képezi.

De viszont arra is nagyon kíváncsi vagyok, hogy hol vannak azok a háromszobás családi házak, amelyeket a nem cigarettások abból a pénzből építettek, amit nem füstöltek el a levegőbe?

n—n

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és
legelterjedtebb napilapja!

**Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán!**

Új gyógyszer a munkanélküliség ellen

Itt a nyár, de a munkanélküliek súlyos helyzetén nem enyhített semmit. Legfőljebb annyit, hogy nem kell fázniok és hogy könnyebben „szerezhetnek“ ételmet. Semmiféle magán- vagy közmunka nem indult meg, a mezőgazdaság pedig még önmagát sem tudja ellátni, nemhogy munkásokat foglalkoztatna. A munkanélküliség csökkenésére remény sincs, sőt a társadalom leépítettjeinek száma a válság stabilizálódása következtében egyre nő. Egyre növekszik a világon azoknak az ép, erős és egészséges embereknek száma, akiket nem tudnak foglalkoztatni, a termelő

munka szolgáltatába állítani. A civilizált országokban ma már több mint 100 millióra tehető a munkanélküliek és családtagjaik száma. 100 millió embert kell eltartani a társadalomnak. 100 millió ember kapcsolódott ki, nemcsak a termelésből, hanem a fogyasztásból is. És még arra sem lehet számítani, hogy néhány hónap múlva nem lesznek többen. A dologtalanok, a „kegyelemkenyéren“ élők. Keserű igazság, de szemébe kell nézni, ha megakarunk birkozni vele. Aradot különösen érinti ez a probléma, mert — mint tudjuk — Románia egyetlen városában, (Bukarestet is beleszámítva) sincsen annyi munkanélküli, mint Aradon. Az elmúlt télen az egész lakosság összefogásával, Radu dr. polgármester szervező tehetsége révén, sikerült a munkanélküliek több mint 8000 főnyi tömegét megmenteni az éhenhalástól és a megfagyástól. Ezidén sem marad más hátra, mint a tavalyi módszert elővenni és most már még kinosabb áldozatok árán (hiszen senkinek sincs annyi jövedelme, mint tavaly) lehetővé kell tenni a kerésetet — és vagyonnélküliek ellátását. De meddig még? Hiszen szívesen segítene mindenki, ha tudná, hogy csupán néhány hónapról van szó és ezzel egyszer és mindenkorra elvetettük a gondot. De mégsem lehet úgy berendezkedni, hogy a lakosság 15—20%-a ne dolgozhasson, hanem a többiek adományaiból tengődjön. Ennek az abszurd állapotnak úgy a dolgozók, mint a munkanélküliek érdekében záros határidőn belül véget kell vetni! Nem szabad állandósítani a nyomort és nem szabad egy belső társadalmi betegséget a jótékonyság kenőcsével kuruzsolni!

Egy német szociológus kitűnő módszert ajánl a munka-

Megnyílt a

„Revü“ uriszabóság

ARAD, Deák Ferenc-u. 15. kapu alatt.

A megszűnt **Sámson Jakab-cég** szabásának, **Csont Sándor** vezetésével készülnek a legújabb szabású ruhák. Pontos és szolid kiszolgálás! Elsőrangú munka! Olcsó ár!

nélküliség leküzdésére. Bár az ötlet kiváló, arról még nem jött hír, hogy megvalósítását valahol is megkezdték volna, De csak néhány hete, hogy utjára bocsájtották az eszmét és máris több helyen foglalkoztak vele. Erdemes nálunk is felvetni, márcsak azért is, mert egy országban sem lehet olyan könnyen megvalósítani, mint éppen Romániában.

A német tudós azt mondja, hogy a munkanélküliek tömegei kikapcsolódtak a termelésből és a fogyasztásból, tehát csak terhet jelentenek a társadalom testén. Kelevényt, amiből minden rossz fakadhat. A válsággal küzdő társadalom képtelen arra, hogy ezt a kelevényt felszivja és eloszlassa, tehát aperációra van szükség. A kelevényt be kell vágni, a társadalmat meg kell szabadítani tőle. Erre pedig csak egy módszer van: ki kell emelni a munkanélküliek tömegeit a társadalomból és meg kell alakítani a munkanélküliek zárt társadalmát. Mit jelentene ez a gyakorlatban? A munkanélkülieket ki kell telepíteni a városokból, egy lakatlan területen elhelyezni és megadni nekik a lehetőséget, hogy saját maguknak termeljenek. A kitelepítendő csoportokat (2000—3000 embert) úgy kell összeválogatni, hogy minden termelési ág képviselve legyen benne. Fontos az, hogy a munkanélküliek telepei „zárt társadalmat“ alkossanak. Mit jelent ez? Azt, hogy nem termelhetnek többet, mint amennyit elfogyasztanak. A telepen kívüli területekre sem kivételük, sem azonban behozataluk ne legyen. Ez alól kivitelt csupán a termeléshez szükséges gépek képeznek, amiket egyszer be kell vinni a telepekre.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mire való a „zárt társadalom“? — kérdezhetné valaki. Erre is megfelel a német tudós: A munkanélküliség egyik oka a tultermelés, illetőleg a fogyasztás csökkenése. Ha a munkanélküliek csoportjai dolgozni kezdenének és a társadalom többi részének termelnének, ezzel ismét tultermelést érnénk el, vagyis a mai dolgozó társadalomban újra felütné fejét a munkanélküliség. A kitelepített tömegek helyett ismét mások válnának munkanélkülivé. Csak a személyek változnának, a baj megmaradna. Ha azonban a kitelepített munkanélküliek zárt társadalmat alkotnak, vagyis csak maguknak termelnek és csak annyit, amennyit el is fogyasztanak, akkor a dolgozó társadalom megkönnyebbül. A munkanélküliek mint fogyasztók ugysem jöhettek számba, mert az a csekély élelmiszer, amit elfogyasztottak, a mezőgazdasági termelés szempontjából nem ér semmit. Annál kevésbé, miután ezt a dolgozók fizették meg, többnyire úgy, hogy a saját szájuktól vonták el azt. Ha a dolgozó társadalom megszabadul a munkanélküliek ballantjától, új virágzásnak fog indulni és újra egyensúlyba kerül. A munkanélküliek pedig a sivár reménytelenségből, a kétségbeesés örvényéből újra

---

**Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán !**

az alkotó élet körforgásába kerülnek és maguknak dolgozva rendes kerékvágányba jutnak.

Igy beszél a német szociológus és ezzel a legfennegetőbb rémet fegyverezte le. Ha az állam és a város vezetői elfogadják az ötletét és a német módszer alapján megalkotják a munkanélküliek zárt társadalmát, akkor a dolgozók összességének már csak ezen a télen kell áldozatot hozniok a munkanélküliekért, mert a kitelepitettek jövőre már maguk láthatnák el magukat. Ilyen körülmények között szívesen áldozna és segítene mindenki, mert tudná, hogy többé nem lesz szükség reá.

Az „Erdélyi Élet“ munkatársa, mielőtt utjára bocsátotta volna ezt a gazdasági életünkre oly fontos eszmét, kikérte Radu Cornél dr. Aradváros volt polgármesterének véleményét, aki tudvalevőleg ennek a problémának legnagyobb szakértője Romániában.

— Magam is nemrégiben olvastam az ideát — kezdte nyilatkozatát Radu dr. — és nagyon jónak találom. Németországban talán nem olyan könnyű lenne megvalósítani, mint nálunk, ahol műveletben, sőt lakatlan területben nincsen hiány. Arad összes munkanélküli családjaik 10 ezer holdnyi föld el tudná látni, ha maguk termelnének. Az állam hamarosan megkapná a föld vételárát a kivetett adókból és egyéb jövedelmekből. A város pedig megszabadulna 4 - 5 millió lejes terhetől, amit jövedelmező beruházásra lehetne fordítani és vele a megmaradt dolgozók jólétét növelni. Remélem lesz még alkalmam bővebben is foglalkozni az ötlettel, mert a praktikus megoldási módokat még nem alakítottam ki magamban.

Igy beszélt a volt polgármester és ezáltal nagyobb súlyt adott a német tudós ötletének. A gyermekkórház igazgató-főorvosa jónak találta az ajánlott gyógyszert a társadalom súlyos sebének begyógyítására.

Lendvay Ferenc.

FICK

legolcsóbban fest-tisztít
tavaszi felöltöket és ruhákat,
gallérokat legszebben fényez

Str. Barițiu 14. Fiókküzet a Lutheránus templommal szemben.

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek

Vojtek gyógyszertár

Vegyen részt az Erdélyi Élet

országos riportpályázatán

Lexikon a hangosfilm csillagairól

(Folytatás).

JOLSON Al. 1886 május 26-án született Szentpéterváron. Valódi neve: Asa Yoelsen. Zsidó kántor volt az apja. Jolson még kis gyerek korában került Amerikába, ahol Washingtonban telepedtek meg. Hazulról megszökött s előbb-cirkuszokban, majd vaudevilleszínpadokon szerepelt s nigger songjaival, pompás néger utánzataival a legnépszerűbb revüszínész lett. Hangosfilmszínészi karrierje egybeforrott a elindulásával, hiszen az első hangosfilm a saját életéről szóló Jazz singer főszerepét alakította, következő világsikere pedig a Singing Fool volt.

K

KARLWEISS Oskar. Berlini operettszínész, akinek hangosfilmszínészi karrierje a Zwei Herzen im dreiviertel Takt kivételes sikerével indult el. Későbbi filmjei: Nur du! A legszebb tangó, Mese a benzinkutról, A táncos huszár, A koncert.

KING Charles. Newyorkban született. A Broadway-színházak népszerű énekeszínésze. Hangosfilmen a Broadway Melody és a Hollywood Revue című filmekben szerepelt.

KING Dennis. 1898 november 2-án született Coventryben. Birminghamban nevelkedett s itt kezdte a színészi pályafutást is. 1920-ban került Amerikába s a Monsieur Beaucaire, a Vagabond King és A három muskétás revüváltozatainak főszerepeiben volt kivételes sikere. A Vagabond King főszerepét hangosfilmen is eljátszotta.

L

LAUREL Stan. A Stan és Pan burleszkek „beltajja“. Társával — Olver Hardy val bőségesen gondoskodnak a moziközönség megnevettetéséről.

LEDERER Franz. A fiatalabb német színészgeneráció rokonszenves tagja. Hangosfilmjei: Hai Tang. Atlantic. Őfelsége a szerelem.

LUKÁCS Pál. 1897 május 26-án született. Azok közé a ritka tehetségek közé tartozik, akik idegenajku voltak ellenére is karriert tudtak csinálni az amerikai hangosfilmen. Lukács Pál, mint egészen fiatal színész Kassáról került a Vigszínházhoz, amelynek csakhamar elsőrendű tagja lett. Közben több magyar filmen is szerepelt s még a néma film idejében történt, hogy Zukor Adolf, aki a Vigszínház egyik előadásán látta, kivitte Amerikába. Mire a hangosfilm ideje elkövetkezett, már tökéletesen tudott angolul s ma már sztárszerepeket játszik.

Vegyen részt az Erdélyi Élet országos riportpályázatán!

M

MACDONALD Jeanette 1907 június 18-án született Philadelphiában. Newyorkban nevelkedett és a Capitol Theatre görljei között lépett először színpadra, innen azonban szépsége, fiatalága és tüneményes énekhangja hamar kiemelte s nemcsak az amerikai revüszínpadoknak, hanem az amerikai hangosfilmnek is primadonájává emelkedett. Három nagy sikere volt: A királynő férje, a Vagabond King és a Monte Carlo.

McCORMACK John. 1884-ben született az irországi Athloneban 1917 óta a Metropolitan Opera tagja, mint hangosfilmszínész a Song o' My heart című filmben mutatkozott be

MILLER Marylin. 1900 szeptember 1-én született Evansvilleben. Családi neve: Marylin Reynolds. A The Fives Columbias nevű táncsoportnak volt a tagja s mint ilyen beutazta egész Európát. Végül Newyorkba került ahol a Ziegfeld Follies első starja lett. Hangosfilmen két nagy sikere volt, a Sally és a Sunny.

MOLO Trude von. Leánya Walter von Molo, neves német írónak. Conrad Veidt Boszporuszi éjszakák című filmjében tűnt fel, majd a Mona Lisa elrablása című Bolváry-film főszerepét játszotta.

MÜLLER Renate. A hangosfilmgárda kedves tehetséges tagja. A fehér hegyek fia című filmben tűnt fel, ezt Az Istenek kegyence, Egy kis ballépés. Mesék az írógépről s több más sikeres filmszerep követte.

N

NAGY Kató. 1908-ban született. Szabadkai uricsalád tagja s merész elhatározással Berlinbe szökött, hogy filmszínésznő legyen. Első szerepeit a némafilm utolsó évében játszotta, igazi sikereit azonban a hangosfilm hozta meg s ma egyike a legnépszerűbb európai hangosfilmsztároknak. Eddigi sikerei: Ófelsége a szerelem, A hercegnő adjutánsa, Feleségem a szélhámos.

O

ONDRA Anna. 1908-ban született Prágában. Dorrit Weixler és Ossi Oswald utóda pompás hangosfilmjászó kvalitásokkal. Egy jobb család, A postásfiu és a huga és több más filmben tapsolhatta a közönség.

P

PAGE Anita. 1908-ban augusztus 4-én született Newyorkban. Családi nevet Anita Pomares. 1928 óta játszik filmen. Hangosfilmsikerei: A repülő flotta, Broadway Melody, Hollywood Revue.

PILOT André. Prágai színész, de német hangosfilmeken tűnt fel. Ismertebb szerepei: Az erdőszleány, A postásfiu és a huga

POINTER Anton. A Gyilkosok és táncosok című Amerikában készült német filmben tűnt fel, mint hangosfilmszínész, azóta a Mona Lisa elrablása és A kadettkisasszony című filmekben szerepelt nagy sikerrel.

PREJEAN Albert. Párisi filmszínész a francia fővárosban a második Chevalier-nek nevezik. Nagy sikere a Párisi háztetők alatt című hangosfilmhez fűződik.

R

ROBERTS Ralph Arthur. A német hangosfilmnek népszerű karakterszínésze. Ófelsége a szerelem! Az erény csőszei. A feleségem férje s még számos film tartozik a sikerei közé.

ROTH Lillian. 1911. december 11-én született Bostonban s ezzel a hiteles adattal megdöntjük azt a Pesten elterjedt hírt, mintha Lillian Roth magyar származású lenne. Az amerikai hangosfilmnek népszerű táncos szubrettje. A királynő férje című Chevalier-filmben tűnt fel, azután a Vagabond Kingben és a Madame Satan-ban játszott.

RÜHMANN Heinz. A mese a benzinkutról című filmben játszotta első szerepét s könnyed humorával, kedves játékkal mindjárt a népszerű színészek sorába került. További szerepei: Betörők, Öljön meg kérem! Monte Carlo bombázása.

S

SCHULTZ Fritz. Szintén azok közé a színészek közé tartozik, akik a némafilm idején nem tudtak érvényesülni, a hangosfilmen azonban „megjött a — hangjuk“. A legfoglalkoztatottabb színész, egyedül a mostani szezon első felében több mint tíz filmben játszott.

SHALL Theo. Az Olympia és az Anna Christie Amerikában készült német változataiban tűnt fel az érdekes, szépen beszélő osztrák színész. (Folytatjuk).

Milyen lesz az új amerikai film?

P. Schulberg, a hollywoodi filmgyártás egyik vezetője nyilatkozik az Erdélyi Életnek
(Az Erdélyi Élet párisi tudósítójától)

A válsággal küzdő amerikai filmipar feltette magának a kérdést, mit kellene csinálniok, hogy a közönséget visszahódítsák. A mozik, melyek még 1927—28-ban olyan szép eredményt értek el, ma kénytelenek műsorukat megsokszorozni és helyáraikat leszállítani. A nagy sláger filmen kívül az amerikai filmszínházak egy kisebb drámát, kétfelvonásos vígjátékot, néhány rajzfilmet (Micky Maus) és egy hatalmas zsrnált adnak egy műsorban. De még így is gondokkal küzdenek.

Az utóbbi két évben az amerikai filmgyárak átszervezték termelésüket. Leépítették személyzetüket, jobban megrostálták darabjaikat, kevesebb pénzt áldoznak diszletekre, jelmezekre és csökkentették az adminisztrá-

ciós költségeket is. Mind ennek ellenére éppen csak hogy nem veszítenek a filmekben. Miért? „Hiszen a film jó — mondják — tehát a közönség a hibás!”

Will Hays, az amerikai mozcicézár egy ankétot tartott a közönséggel. Kollégáival ellentétben ugyanis azt vallotta, hogy ha a közönség nem látogatja a mozikat, akkor talán mégis a filmekben van a hiba. Az az érdekes ötlete támadt, hogy megszavaztatja a közönséget. A mozikban szavazócédulát osztott ki, ezenkívül kérdőíveket küldött az intellektuelseknek. 150 ezer embertől kapott választ. Hirlapírók, pénzügyi emberek, tudósok, papok, tanárok, írók, hivatalnokok mindenféle rangban, kis- és nagyemberek küldték be neki írásban véleményüket a filmekről. A végeredmény szenzációs volt: Az intellektuelsek előszeretettel nézik a Micky Mausokat és rajzfilmeket, a nagyközönség a drámákért rajong, melyek társadalmi vagy szekszuális problémákkal foglalkoznak lélektani alapokon. A publikum zöme a „felső tízezer” életét tárgyaló filmek bolondja.

Az ankét tapasztalatai alapján indult meg a termelés ebben az évben a Paramount stúdiókban is, mint azt B. P. Schulberg alelnök, lapunk munkatársának Párisban kifejtette. Jelszó: változatos egyszerűség. A szalonvigjátékok, a finom árnyalatok megjátszásának mellőzése, ehelyett az egyszerű történetek felkarolása, melyekben családi és általános emberi momentumokat adnak. Eredeti szcenáriók, direkt a mozinak megfelelők. Több nagy sztár szerepeltetése egyazon filmben. Ezek Schulberg szerint az új szezon sikereinek főkéllékei.

— A Paramount-gyár varázsigeje a változatoság. Mi nem követünk egy mintát sem, nem csalogat az a vágy, hogy egyféle filmeket gyártsunk fölös számban. Egyik filmünk sem hasonlít a másakra.

— Mutatóul ime néhány újgyártmányunk: A Marx fivérek bájos, bolondos filmje: „Szeressen ma este”. Főszerepeit Maurice Chevalier és Jeanette Macdonald játsszák. „A szőke Vénusz” exotikus dráma Marlene Dietrich-el. „Merilly we go to hell” szerelmi regény, főszerepekben Silvia Sydney és Frédéric March. „Come on marines” kalandor film. Egy házassági dráma Clive Brookkal és Claudette Colberttel. „Millió dollár” az olimpiással egybekötött zenés játék. „Hollywoodi kapuk”, mely egy fiatalember filmszínész-karrierjét mutatja be. „Le Challenger” boxfilm, Bancroft George játssza benne a főszerepet. Végül a „Kereszt jegyében” című vallásos tárgyú dráma, melyet Cecil B. de Mille rendezett.

— Amint láthatja, a legváltozatosabb és a legsokatígérőbb program, mellyel remélhetőleg a legkinosabb változást is legyőzzük.

Eddig tart a kiváló szakember nyilatkozata a jövő év filmtermeléséről és ez megnyugtathat mindenkit afelől, hogy a „film nem volt, hanem lesz”.

Gil de Vincennes.

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Megbecstelenítve

Elseszerelmes egy orvosba, aki Egyiptomban van tanulmány-

Albert Bassermann

uton. Egyik le-
velében azt írja,
hogy bizonyta-
lan időre meg
kell hosszabbít-
sa tanulmány-
utját. Else, —
aki egy nő-
vénytani inté-
zetben dolgozik
— egy este az
intézetben ren-
dezett társasva-
csorán többet
iszik a kelleté-
nél, hogy szo-
moruságát eny-
hitse. Részeg
állapotban az
intézet egyik
vérbajos tiszt-
viselője megfer-
tőzi. Else más-
állapotba esik.
Siphilitikus
gyereknek kell
majd életet ad-
nia, ugyanak-
kor fél, hogy el-
veszti szerel-
mét. Egy felin-
dult állapotban
lelővi a merény-
lőjét, aki min-
den utjába eső
nőt megfertőz.
A törvényszék
Elsét felmenti.
Kigyógyul a
vérbajból és
boldog lesz.

A darab su-
lya nem a fel-
mentésen, sem

pedig a „boldog végen“ alapszik, hanem azon a processzuson, ahogy bemutatja a vérbaj keletkezését, eiső, második és harm-

dik stádiumát, a paralizist, a született vérbajos gyerekek egy ott-honát. Végigvezet a vérbaj kikezelésének minden fázisán, tanulságos megjegyzésekkel kísérve azt. Maga ez az analízis talán nem is volna olyan döbbenetes, ha azt nem Toni von Eyc Reinhardt színésznő alakításán keresztül kapnánk. Vannak pillanatok, amikor eláll az ember lélegzete és valami rettenetes sulyal nehezedik a mellére minden... Albert Bassermann védőbeszéde soha el nem felejthető élmény. Hans Stüwe és Hans Adalbert v. Schlettow komoly alakításaikkal támasztják alá a tudományos előadásnak is beillő filmet, amely rendkívül izgalmas és olyan élmény, amellet, hogy teljes tájékozottságot nyújt a nézőnek a szóbanforgó dologról —, amelyet nem lehet elfelejteni.

Öten a Jazzbandból

Tulajdonképpen csak négyen vannak. Jim, a saxofonos, Fritz, a dobos, Jean, a trombitás és Bill a zongorista. Azonban, amikor éppen azon fáradoznak, hogy sok hiábavaló kísérletezés után szerződést kapjanak,

valahogy közibük keveredik Jessie (Jenny Jugo) is. Éppen, akkor, amidőn a Tamerlan-variété igazgatójának próbát játszanak. És a direktornak éppen Jessie tetszik meg annyira, hogy azonnal szerződteti őket. Mind az ötöt, holott a leány nem is tartozik hozzájuk. Most mit csinálnak? Nincs más hátra, mint Jessiet rávenni, hogy fellépjen velük, mégpedig mint akrobata, mert ők is azt mondták az igazgatónak, hogy a leány akrobata mutatványokat végez. Holnapután van a bemutató, tehát sietni kell a próbákkal. Pedig ez nehezen megy, nemcsak azért, mert Jessie egyetlen, hanem azért is, mert a négy fiatalember, akik eddig a legnagyobb harmoniában éltek, most egyszerre vetélkedni kezdenek — a leány szerelméért. Pedig hiába, mert Jessie már belészeretett egy szépfigu ifjuba és alig várja, hogy viszontláthassa valahol.

Ennél jobb expozíciót még alig irtak vigjátékhoz, mindjárt meglátszik rajta az avatott színpadi szerző keze: a filmjátékot Felix Joachimson komédiája után dolgozták át Hermann Kosterlitz és Curt Alexander. Erich Engel és Joe Pasternak nemcsak rendezték, de sok ötletet is adtak hozzá. Ennyi jónevű, ember csak jót alkothat, amint az a bonyodalom kialakításán meg is látszik.

**IZLÉSES, OLCSÓ NYOMTATVÁNYOK
és RUGGYANTA-BÉLYEGZŐK**

LOVROV & Co. NYOMDÁBAN

készülnek Arad-Csanádi Bank-palota (az udvarban)

**Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán!**

Jenny Jugo, mint Jessie még a próbák tartama alatt megunja az akrobataságot és elhatározza, hogy a direktornál lemondja fellépését. A négy jazz-zenészazonban megmagyarázza neki, hogy ezzel tönkretenné őket és ismét az éhezésnek tenné ki a bandát. Jessie szívében feltámad a részvét és most már fel akar lépni. Fel is lépne, ha a rendőrség ebben meg nem akadályozná. Mert itt már bűnügyi bonyodalom is belejátszik a humoros cselekménybe. A szépfogú fiatalembernek (Theo Shall) ellopják az autóját és a gyanu Jessire irányul. Bámulatós kalandok után kerül ki ebből a csávából, míg a jazztársakat egy különös véletlen menti meg a szerződés-bontástól.

Mondanunk sem kell, hogy a darabnak két főszereplőjén kívül, a többi alakjai is nagyszerű megszemélyesítőre akadtak. A négy zenész, a szobalány és az igazgató kitűnő kabinetfigurák. Egy kisebb szerepben ott látjuk Huszár Puffit is. A humoron kívül a vigjáték legfőbb előnye a zene, melyet Theo Mackeben szerzett. Csupa fülbemászó, modern szám. Legjobb közöttük a Täglich Musik, so oft wie möglich Musik refrainü, valóságos sláger már Németországban.

Der Tanz geht weiter ...

A rendőrség már régóta érdeklődik Joe élete iránt. Senkisé tudja miből él és miből tartja el barátnőjét, Kittyt. Sejtik ugyan, hogy alkoholsempészettel foglalkozik, de sem ezt, sem egyéb üzletmeit nem tudják leleplezni.

Pedig most is készül valamire Bandy ékszerészének éjjeli órével tárgyal, hogy ne zárja be rácsokat. A többit majd elintézi a kis Tim, aki nagyon ügyes az efféle dolgokban. Mindent jól előkészítettek, azonban váratlanul megérkezik Tim nővére, Elly, aki szanfranciskói barátját, a félszemű Jacket azért hagyta ott, mert az alvilágba keveredett. Legnagyobb megdöbbenésére most bátyját találja hasonló tarsaságban, Chikágóban.

A téma megkapó. Nem kell több, hogy a közönség érdeklődését felcsigázza. A sok bűnügyi regényíró megirigyelheti George Kibbe Turnert ezért az ötletért. Pedig Turner nem is irt belőle regényt, csak egy novellát, amit az avatott kezű szcenáriumíró Heinrich Fraenkel dolgozott át a hangosfilmre. A mű főelőnye a többi csempészdrámákkal szemben, hogy nem tulozza el valószínűtlenül gonoszokká az alvilág alakjait, hanem valódi képükben mutatja be. Nem ördögöknek rajzolja, hanem szerencsétlen, bukkott embereknek, akiket a sors félelmetes ereje zuditott alá az alvilág örvé-

---

— Minden cikkért írója felel. Az „Erdélyi Élet” hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

nyébe, a bünbe. Nem is ellenszenvesek addig, amig a köny-nyü és dologtalan életmód annyira züllesztí öket, hogy gyilkos feyvert vesznek kezükbe. Ekkor már nem sajnáljuk bukásukat és minden rokonszenvünk a bátor rendörtiszt felé fordul, aki leleplezi öket és az igazságszolgálatás kezébe adja a bünösöket, akik gyilkosságig sülyedtek.

Tragikus ebben a darabban csupán a nők sorsa. Az egyiket: Kittyt (Carlo Barthel), aki Joe barátnője, állandóan veri a kegyetlen alkoholcsempész, akit mégis szeret. A másik: Elly (Lissi Arno) egy szép napon arra ébred hogy bátyját a rendörség gyilkosság gyanuja alatt tartóztatta le. Ekkor azonban rámosolyog a sors. Megismerkedik egy renört iszttel, aki megtévesztően hasonlít elhagyott szerelmesére, Jackra, csak épen hogy mind a két szeme megvan. Fred Hogan (Wilhelm Dieterle) veszi kezébe a bünügy kivizsgálását és Elly segítségével sikerül lelepleznie az igazi bünösöket. Mindez azonban nem megy simán, hanem izgalmasabbnál izgalmasabb jelenetsorozaton keresztül, hogy végül a tetöponthoz jusson a szenzációsan érdekes egyedül álló végsö képbén.

A Kasiino bárban minden ugy folyik ezen az esetén is, mint máskor. Ide jönnek „mulatni“ Joe (Anton Pointner) Elly és Fred, a rendörtiszt, természetesen a félszemü Jack szerepében. Joe idehivja egy barátját, Bensont is, aki jól ismeri az igazi Jacket. Fred és Elly táncolnak, amikor odalép hozzájuk Kitty és letépi a rendörtiszt félszeméről a fekete kendöt. Két egészséges szem mered a támadók felé. Nagy kavardás támad, lövések dördülnek el, de csak pár percig tart mindez. Azután mindenki megnyugszik a tánc folyik tovább... Észre sem veszik, hogy ismét egy emberélet esett áldozatul...

A nagyszerü cselekményt fényes diadalra viszi Wilhelm Dieterle rendezése, mert a kitünö színész két feladatot vállalt magára ebben a játékban: nemcsak Fredet személyesiti meg, hanem az összes szereplöknek ö diktálja a szédületes tempót a felvevögép előtt. A kisebb szerepeket is jó kezekbe tette le, ugy hogy nincsen egyetlen zavaró mozzanat sem az idegizgató darabban. A német kritika, mely sokkal szigorubb, mint az amerikai, slágernek jegyzi ezt a drámát.

S E L Y M E T

gyári árban

I. EISELE-nél

Str. Metianu No. 3
(PORRAYucca)

U J A B B Á R E S É S !

Bundák, szörmék szakszerű nyári gondozását olcsón vállalja

Engelhardt Ferenc szücs

Arad, Str. Eminescu Nr. 1. — Bunda átalakításokat a legujabb modellek után JUTÁNYOS áron vállal. :-:-

Mosolyország

— Hogy lehetne valóban a minimumra redukálni a költségvetést ?

A zsugoriságáról közismert Kohn ezüstlakodalmát ülte és felesége unszolására vacsorára hívta meg összes rokonait és ismerőseit.

Egy nappal a vacsora előtt az asszony elküldte a piacra, hogy vegyen egy szép ötkilós halat. Kohn el is ment és nemsokára visszajött egy üveg vízzel.

— Mi ez? — kérdezte mérgesen az asszony.

— Hát kérlek, — mesélte Kohn — elmentem a halaskofához és kértem egy szép ötkilós halat. A kofa kivett a vízből egy óriási halat.

— Aztán jó diós hal lesz ebből? — kérdeztem tőle.

— Hogy jó-e? — felelte a kofa — ennek olyan lesz a husa, mint a cukor.

— Mint a cukor? — gondoltam magamban — hiszen akkor legjobb lesz, ha mindjárt cukrot hozok.

Elmentem tehát a fűszereshez és kértem öt kiló cukrot. A boltos kimért öt kiló cukrot és én megkérdeztem tőle:

— Aztán jó édes ez a cukor?

— Hogy édes-e? — felelte a boltos — olyan édes, mint a méz. BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Mint a méz? — gondoltam magamban — akkor legjobb lesz, ha mindjárt mézet hozok.

Elmentem a mézeskalácsoshoz és kértem öt kiló mézet.

— Jó a méze? — kérdeztem tőle.

— Hogy jó-e? Az én mézem olyan mint az olaj.

— Mint az olaj? — gondoltam magamban — hiszen akkor mindjárt olajat hozok.

Elmentem olajat venni és megkérdeztem a kereskedőtől hogy tiszta-e az olaja?

— Hogy tiszta-e? Az én olajom olyan tiszta, mint a viz.

— Viz? — gondoltam magamban — akkor mindjárt vizet hozok.

Hát itt van a viz.

Az

„ERDÉLYI ÉLET”

Aradon minden újságáros bódében kapható. Előfizetni lehet a kiadóhivatalban vagy az akvizitőrök útján.

Vegyen részt az Erdélyi Élet országos riportpályázatán !

— **Beteljesedhetik-e azoknak az álma, akik rendszerek megváltozásától várják a megsanyargatott emberiség boldogulását?**

Élt Oroszországban egy ványadt kis zsidó, aki rettenetesen sokat szenvedett a házigazdájától, egy hatalmas nagy orosz paraszttól, aki folyton heccelte, szekirozta és sértegette. A jámbor kis zsidó megadással türte a bántalmakat és valahányszor ujjab sérelem érte, mindig ezt mondogatta:

— In Erec Jiszroel ist das nicht möglich. Palesztinában az ilyesmi nem történhetik meg.

Egy este megint részegen jött haza a nagy darab paraszt, bement a zsidó lakásába és elmondta őt mindenek. A kis zsidó nem szólt semmit, csak magában hajtogatta:

— In Erec Jiszroel ist das nicht möglich.

Hovátovább azonban türhetetlen lett a helyzete, kapta magát és elbujdosott. Egy görbe bottal a kezében beköbörölte az egész világot és egy szép napon eljutott Jeruzsálembe.

Boldogan, büszkén, kidüllesztett mellel járta be a szent város utcáit, mindent megnézett, mindenhova bekukkantott, nem volt határa az ő nagy gyöngyörüségének.

Amint így össze-vissza járkált, eljutott a sirató fal felé is és ott akart imádkozni. Igen ám, de eléje állt egy hatalmas arab pap és rákiabált:

— Hogy mersz te, zsidó, erre a tilos helyre lépni?

— Ez tilos hely, — csodálkozott a zsidó — aber reden Sie keine Narrischkat.

A hatalmas arab pap erre nekiesett a zsidónak és félholtra verte. A félholtra vert kis zsidó a földön fetrengve égnek emelte a szemét és halkan sóhajtott:

— Na, sowas ist auch in Russland nicht möglich.

Szeplők, máj-
foltok, és pat-
tanások ellen
a **Kárpáti**
BENZOE
crém és pomada

a jelenkor leghatásosabb
szere. Klinikailag kipró-
bálva és ajánlva! :-: :-:

Garantált higgy és ólom mentes készítmény! Készíti:
Kárpáti János gyógyszerháza és kozmetikai
LABORATORIUMA ARADON.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs kiskalkulációit. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

Vidéki urinőknek

legkényelmesebb, ha ruhájukat

K R E B S

festő és vegytisztítóhoz viszik, közel a villamoshoz és a vidéki autóállomással szemben van. **Arad,** volt Boros Béni-tér 51. Fiók : v. Deák Ferenc-uca.

A „REGGEL”

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

ha valaki előfizetni akar

ha valakinek címváltozása van,

ha nem kapja a lapot,

ha a kézbesítő körül panasz van :

forduljon rögtön a „Reggel” kiadóhivatalához Arad, Str. M. Nicoara 1.

Színházi, estélyi ruhákat fest, vegyileg tisztít

KNAPP

volt Weitzer-uca 11.

gőz- és villanyerőre berendezett vállalata

volt Magyar-uca 10.

Muzsáynál

színházzal szemben

Öltöny, tavaszikabát

Trench-coat

Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény! Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel. Mercur iparos bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

Mindennemű

fűszer- és csemegeárúk

legjobb minőségben, legolcsóbban

ÉLES

fűszer- és csemegeüzletében

MINDEN HÁZNÁL
LEGYEN

HA NINCS.-AKKOR VEGYEN!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

COLLEEN MOOR

Mindent a férfiakért

Énekes, zenés vigjáték slág
Az aradvarosi mozik műsor
(Kolben József filmkölesőnz
vállalat, Braşov)